

ઉકેલપત્ર : સત્સંગ પરિચય - ૨

(સમય : બપોરે ૨ થી ૪.૧૫)

(રવિવાર, ૬ માર્ચ, ૨૦૨૨)

- નોંધ :- (૧) આપેલ આવૃત્તિ પ્રમાણેના પુસ્તકના જવાબ જ માન્ય રાખવા. તે સિવાયની આવૃત્તિના જવાબ માન્ય ન રાખવા.
(૨) જમણી બાજુએ આપેલા અંકો જે તે પ્રશ્નના ગુણાંક દર્શાવે છે.
(૩) જમણી બાજુએ પ્રશ્નની બાજુમાં કૌંસમાં આપેલા અંકો જે તે પ્રશ્નના જવાબના પાઠ/પાના નંબર દર્શાવે છે.

અગત્યની સૂચના

પ્રશ્નપત્રમાં દરેક પેટા પ્રશ્નની જમણી બાજુ દર્શાવેલ ખાનામાં, લખેલા ગુણની પછીના ખાલી ખાનામાં (ગુણ : ૧)
પરીક્ષાર્થીને આપેલ ગુણ લખવાના છે. જો પ્રશ્નનો જવાબ ખોટો હોય તો તે ખાનામાં '૦' (અંકડામાં શૂન્ય) લખવું. ખરાં (✓)
કે ખોટાં (✗) ની નિશાની દરેક પેટા પ્રશ્નની ડાબી બાજુની ખાલી જગ્યામાં જ - પ્રશ્ન શરૂ થાય તે પહેલાં જ કરવી.

વિશેષ નોંધ

આપ જ્યારે પેપર તપાસો ત્યારે જ્યારે લાંબા જવાબોમાં દા. ત. ટૂંકનોંધ, પાંચ મુદ્દાના વાક્યો, કારણો વગેરે પ્રશ્નોમાં આપ જ્યારે ફાળવેલા ગુણ કરતાં ઓછા ગુણ આપતાં હોવ ત્યારે પરીક્ષાર્થીએ કયો મુદ્દો નથી લખ્યો જેના તમે ગુણ કાપ્યા છે. તેની તમે ટૂંકમાં ડાબી બાજુ ઉપર નોંધ લખો. દા.ત. માર્ચ-૨૦૧૩માં પ્રવેશ-૧ માં 'જોબનપગીનું પરિવર્તન' ટૂંકનોંધ પૂછાઈ હતી. જેમાં જોબનપગી પ્રાર્થના કરતાં પોતાના દોષનું વર્ણન કરતાં કહે છે. 'પ્રભુ ! હું કુળહીન, કુટિલ, કુપાત્ર, બુદ્ધિહીન છું. મેં આપને ન ઓળખ્યા. દીનબંધુ! દયા કરો. મારું મહાપાપ મટાડો.' આ મુદ્દો પરીક્ષાર્થીએ નથી લખ્યો તો બાજુમાં તમે લખી શકો કે 'પોતાના દોષ કહે છે.' આટલું જ લખવાનું છે અને તમે ગુણ ઓછા આપી શકો છો એટલે કે ફાળવેલ ગુણ કરતાં ઓછા ગુણ આપતાં પહેલાં બાજુમાં કયો મુદ્દો નથી તેની ટૂંકમાં નોંધ લખવી જરૂરી છે.

(વિભાગ - ૧ કિશોર સત્સંગ પરિચય, બારમી આવૃત્તિ - જાન્યુઆરી, ૨૦૧૭)

પ્ર.૧ નીચે આપેલાં અવતરણો કોણ, કોને અને ક્યારે કહે છે તે લખો. (કુલ ગુણ : ૮)

નોંધ : - કોણ કહે છે ૧ ગુણ, કોને કહે છે ૧ ગુણ, ક્યારે કહે છે ૧ ગુણ.

૧. “ખભે છોકરું ઊંધું ઉપાડ્યું છે તે રૂવે છે, માટે મૂકી દે.” (૨૮/૮૧)

⇒ કોઈકે - ગોરધનભાઈને

⇒ સદાય મહારાજમાં વૃત્તિ રાખતા ગોરધનભાઈ તળાવે કપડાં ધોવા જતા ખભે કપડાંને બદલે નાના છોકરાને ખભે નાખીને જતા હતાં ત્યારે.

૨. “મહારાજે તમને બોલાવ્યા છે !” (૨૩/૭૫)

⇒ મુક્તાનંદ સ્વામી - પરમચૈતન્યાનંદ સ્વામીને

⇒ હાથીની સવારીએ નીકળેલા પરમચૈતન્યાનંદ સ્વામી મુક્તાનંદ સ્વામીને જોતાં નીચે ઊતરીને પૂછે છે : ‘મહારાજની શી આજ્ઞા છે ?’ ત્યારે

૩. “હાલમાં તો સ્વામિનારાયણ - મારા ઈષ્ટદેવ એવા ભગવાન છે.” (૪/૮)

⇒ ભાઈચંદભાઈ - અરદેશરજીને

⇒ અરદેશરજી ભાઈચંદભાઈને પૂછે છે : ‘આપણે સંભારીએ અને તત્કાળ મદદ કરે એવો કોઈ ભગવાન અત્યારે આ પૃથ્વી ઉપર પ્રગટ છે ?’

પ્ર.૨ નીચે આપેલા પ્રશ્નોના એક (સંપૂર્ણ) વાક્યમાં જવાબ લખો. (કુલ ગુણ : ૫)

નોંધ : અડધા સાચા જવાબના ગુણ આપવા નહીં.

૧. સમાધિમાંથી જાગીને નથુ ભટ્ટે શ્રીજીમહારાજને શું કહ્યું ? (૧૩/૩૭)

જ. ‘મને જો દામોદરે તમારા સ્વરૂપના નિશ્ચયની વાત ન કરી હોત, તો કલ્યાણમાં બહુ ફેર રહી જાત.’

૨. શ્રીજીમહારાજે ત્યાગીઓના નિયમો કયા ગ્રંથમાં લખ્યા છે ? (૨૧/૬૮)

જ. શ્રીજીમહારાજે ત્યાગીઓના નિયમો ધર્મામૃત અને નિષ્કામશુદ્ધિ ગ્રંથમાં લખ્યા છે.

૩. સંતોને માર માર્યાની વાત સાંભળતા જ બંને કાઠીઓએ શું કહ્યું ? (૨૨/૭૧)

જ. “આઈ ! હવે તો એનાં માથાં ઉડાડીને પછી જ દાણો મોંમાં મૂકશું.”

૪. સત્સંગના પ્રચારાર્થે સ્વરૂપાનંદ સ્વામી ક્યાં સુધી ગયા હતા ? (૨૬/૮૬)

જ. સત્સંગના પ્રચારાર્થે સ્વરૂપાનંદ સ્વામી જગન્નાથપુરી સુધી ગયા.

૫. જ્ઞાનનું ફળ શું છે ? (૨૭/૮૮)

જ. ‘પોતાના આત્માને ત્રણ દેહ, ત્રણ અવસ્થાને, ત્રણ શરીરથી જુદો બ્રહ્મરૂપ માની પુરુષોત્તમ નારાયણની ભક્તિ કરવી એ જ્ઞાનનું ફળ છે.’

પ્ર.૩ નીચે આપેલાં વાક્યોનાં કારણો જણાવો. (બે થી ત્રણ લીટીમાં જ) (કુલ ગુણ : ૬)

૧. શાસ્ત્રીજી મહારાજે ગઢપુરમાં ઘેલા કાંઠે ટેકરા પર મંદિર કર્યું. (૧૦/૨૮)

જ. ગઢપુરમાં જે ટેકરા ઉપર શ્રીજીમહારાજે જાતે માપ લઈ મંદિર કરી, ભક્તે સહિત ભગવાનની મૂર્તિ પધરાવવાનો સંકલ્પ કર્યો હતો. તે પૂરો કરવા શાસ્ત્રીજી મહારાજે ગઢપુરમાં ઘેલા કાંઠે ટેકરા પર મંદિર કર્યું.

૨. કડવીબાઈને મારવા આવેલા બ્રાહ્મણો ભાગી ગયા. (૮/૧૮)

જ. ઉન્નડખાચર સત્સંગી હતા. તેમને ખબર પડી કે બ્રાહ્મણોએ કડવીબાઈને મારી નાખવાનું નક્કી કર્યું છે. એટલે તેઓ ઉઘાડી તલવાર લઈને કડવીબાઈ પાસે આવીને ઊભા રહ્યા. તેમને જોઈને બ્રાહ્મણો ડરીને ભાગી ગયા.

૩. ધર્મ સંબંધી કાર્ય તો તત્કાળ કરવું. (૧/૩)

જ. ‘આ દેહ નાશવંત છે’ - એમ સમજી ધર્મસંબંધી કાર્ય કાલે કરવાનું હોય તે આજે કરવું. સાંજે કરવાનું હોય તે હમણાં કરવું, કારણ કે મૃત્યુ અનિશ્ચિત અને અનિવાર્ય છે, એક ધર્મ જ શરીર નાશ પામ્યા પછી જીવની સાથે આવે છે.

પ્ર.૪ નીચે આપેલાં કીર્તન / અષ્ટક / શ્લોક વગેરે માંગ્યા મુજબ પૂર્ણ કરો. (કુલ ગુણ : ૮)

❧ નોંધ :- કીર્તન / અષ્ટક / શ્લોક અડધા સાચા હોય તો એક (૧) ગુણ આપવો.

૧. વાદી હરાવ્યા બંધ કરાવ્યા, હિંસામય બહુ યાગ; દારૂ માટી ચોરી અવેરી, તેહ કરાવ્યા ત્યાગ.

પાજ ધર્મની આજ શું બાંધી, લીધી અરિની લાજ; ધનત્રિય ત્યાગી સાધુ કીધા, સર્વોપરી મહારાજ (૨/૬)

૨. પડ્યું મારે સહજાનંદજીશું પાનું રે, હવે હું તો કેમ કરી રાખીશ છાનું રે

આવ્યું મારે હરિવર વરવાનું ટાણું રે, એ વર ન મળે ખરચે નાણું રે. (૨૦/૬૬)

૩. વિધિશંભુમુખૈરનિગ્રહં ભવપાથોધિપરિભ્રમાકુલમ્ । અપિધાર્ય મનો નરપ્રભં સહજાનંદગુરું ભજે સદા ।। (૧૧/૪/૩૨)

૪. શ્રુતિ- સ્મૃતિ તેમણે પ્રતિપાદન કર્યો એવો જે સદાચાર તે ધર્મ જાણવો અને શ્રીકૃષ્ણ ભગવાનને વિષે માહાત્મ્યજ્ઞાને સહિત જે ઘણો સ્નેહ તે ભક્તિ જાણવી. (૨૮/૭/૮૧)

પ્ર.૫ કુસંગ (૧૪/૪૨-૪૩) - પ્રસંગ ઉપર પંદર લીટીમાં ટૂંકનોંધ લખો. (વર્ણનાત્મક) (કુલ ગુણ : ૫)

❧ નોંધ : ટૂંકનોંધના મુખ્ય મુદ્દા હાઈલાઈટ કરેલા છે. એટલા મુદ્દાનો સમાવેશ થયેલો હોય તો પૂરા ગુણ આપવા.

એક વખત વલ્લભાચાર્ય અને ચૈતન્ય મહાપ્રભુનો મેળાપ થયો. વલ્લભાચાર્યજીએ સત્સંગનો અદ્ભુત મહિમા કહ્યો. પછી એમણે ચૈતન્ય મહાપ્રભુને કુસંગને વિષે પૂછ્યું. ત્યારે તેણે કહ્યું કે ‘ગાયના સીંગની ટોચ ઉપર સરસવનો દાણો જેટલો સમય સ્થિર રહે તેટલો જ સમય જો કોઈ કુસંગ કરે તો તેના જન્મોજન્મનાં એકઠાં થયેલાં પુણ્યનો નાશ થાય છે.’ અક્ષરબ્રહ્મ ગુણાતીતાનંદ સ્વામીએ પણ તેમની વાતોમાં કહ્યું કે પાપીનો વાયરો આવે તો સાઠ હજાર વરસનું પુણ્ય બળીને ભસ્મ થઈ જાય. આ છે કુસંગના પ્રભાવ. જેમ અમૃત જેવું દૂધ હોય અને તેમાં સર્પની લાળ પડે તો તે ઝેર થઈ જાય છે; તેમ શ્રીજીમહારાજ કહે છે કે કુસંગ મળે ને કુસંગીના વચનને વિષે શ્રદ્ધાવાન થાય તો વૈરાગ્ય, વિવેક, સ્વધર્મ આદિ સર્વ ગુણ તે નાશ પામી જાય છે અને કામ, ક્રોધ, લોભ, મોહ આદિક વિકાર આવે છે. માટે ભગવાનના ભક્ત હોય તેને કોઈ દિવસ કુસંગ ન કરવો. કુસંગની વ્યાખ્યા કરતાં શ્રીજીમહારાજ કહે છે કે સર્વ કુસંગથી અધિક કુસંગ તે કયો છે ? તો જેને પરમેશ્વરની ભક્તિ નથી અને ભગવાનની કોરનો જેના હૈયામાં વિશ્વાસ નથી. એવા બે મત છે : એક તો નાસ્તિકનો અને બીજો શુષ્ક વેદાંતીનો; કારણ નાસ્તિક છે તેને મતે કોઈ અનાદિ પરમેશ્વર નથી, કર્મ કરીને જ કલ્યાણ માને છે. અને શુષ્ક વેદાંતી માને છે કે ‘હું બ્રહ્મ છું,’ એમ માનીને પાપ કરતાં બીતા નથી. એવાનો જે સંગ તેનું નામ કુસંગ છે. અજ્ઞાની એવા જે શુષ્ક વેદાંતી તેના સંગથી કોઈ મોટું પાપ નથી. માટે જેને કલ્યાણને ઈચ્છવું તેને નાસ્તિક તથા શુષ્ક વેદાંતીનો સંગ કરવો જ નહીં. વળી, સ્વામીની વાતોમાં પણ ત્રણ પ્રકારનો કુસંગ વર્ણવ્યો છે : (૧) બહારનો કુસંગ, (૨) અંતરનો કુસંગ અને (૩) સત્સંગનો કુસંગ. જે અધર્મનું આચરણ કરતો હોય એવા અધર્મી તથા ભગવાન ને સંતની નિંદા કરતો હોય એવા વિમુખ મનુષ્યની સોબત કરવી

તે બહારનો કસુંગ છે. મન તથા ઈન્દ્રિયોને પંચવિષયને માર્ગે ચાલવા દેવાં તથા ભગવાન ને સંતને વિષે મનુષ્યભાવ જોવો તે અંતરનો કુસંગ. શ્રીજીમહારાજ ને બીજા અવતારોને સરખા કહે, એકાંતિક ને સામાન્ય સંતને સરખા કહે, ભગવદીયમાં દોષ દેખાડે અને આજ્ઞામાં ગૌણપણું બતાવે તે સત્સંગનો કુસંગ. આ ત્રણ પ્રકારના કુસંગનો ત્યાગ કરવો.

પ્ર.૬ “જેમ ગાય છે ..” (૨૫/૪/૮૧-૮૩) માર્ચ:૧૯ - ‘સ્વામીની વાત’ પૂરી કરી તેનું નિરૂપણ લખો. (કુલ ગુણ : ૫)
“જેમ ગાય છે તે વાછડા સારુ પારસો મૂકે છે તેમ જે શિષ્ય હોય તે ગુરુને મન સોંપે તો અંતઃકરણનું અજ્ઞાન ટાળી નાખે. પણ તે વિના ટળે નહીં.”

સત્યકામ જાબાલિ જ્ઞાન મેળવવા ગુરુ પાસે ગયો. તે વખતે ગુરુએ તેને ગોત્ર, કુળ વગેરે પૂછ્યું. તેણે કહ્યું : ‘મને ખબર નથી.’ પછી માને પૂછવા ગયો. ત્યારે તેની મા કહે : ‘તારા પિતા નથી.’ ત્યારબાદ જાબાલિએ આશ્રમમાં આવીને સાચી વાત ગુરુને કરી. ત્યારે ગુરુ કહે : ‘તેં મારાથી કાંઈ છુપાવ્યું નથી માટે તું બ્રાહ્મણ જ છે.’ એમ કહી પોતાના આશ્રમમાં રહેવા માટે રજા આપી. એક વખત ગુરુએ કહ્યું : ‘આ ગાયો ચરાવવા કોણ જશે ? ચારસો ગાયમાંથી હજાર ગાય થાય ત્યાં સુધી ચરાવવાની છે. પછી હું તેને જ્ઞાન આપીશ.’ આ સાંભળી બીજા શિષ્યો તો ‘અમે જ્ઞાન મેળવવા આવ્યા છીએ. પણ ગાયો ચરાવવા આવ્યા નથી.’ એમ કહી દૂર ખસી ગયા. પણ સત્યકામ જાબાલિ ગુરુ આજ્ઞા માથે ચડાવીને ગાયો ચરાવવા ગયો. ગુરુની આજ્ઞા અનુસાર તે ગાયોની સેવા કરવા લાગ્યો. દરરોજ સવારે ગાયોને ચરાવવા લઈ જાય, પાણી પીવડાવે, ઘાસ નાખે એમ સારી રીતે સેવા કરે. ગાયોની સંખ્યા વધતી ગઈ. સેવા કરતાં કરતાં ઝાડ, પાન, પશુ, પંખી દરેકમાંથી તે અનુભવ મેળવવા લાગ્યો, હજાર ગાય થતાં તે ગુરુ પાસે આવ્યો. ત્યારે તેના ચહેરા પર જ્ઞાનનું તેજ પ્રકાશી રહ્યું હતું. ગુરુએ તેના તરફ કૃપાદષ્ટિ કરી કહ્યું : ‘તું બધું જ જ્ઞાન શીખી ચૂક્યો છે, આજથી બધું જ્ઞાન તને સિદ્ધ છે.’ એમ કહી અંતઃકરણના આશીર્વાદ આપ્યા. ગુરુના આશીર્વાદથી બ્રહ્મજ્ઞાન તેને સિદ્ધ થઈ ગયું. સ્વામી કહે છે કે આવી વાતો પારસો વળે ત્યારે જ થાય. જેમ ગાય છે તે વાછરડા સારુ પારસો મૂકે છે અર્થાત્ વાછરડાને જોઈ ગાયના આંચળમાંથી દૂધની ધારા છૂટે છે, કારણ કે માતાને પોતાનું વાછરડું અતિશય વહાલું છે. તેમ જે સંશય રહિત થઈને પોતાનું મન સોંપીને ગુરુવચન અદ્વર ઝીલે છે ત્યારે ગુરુ તેનું અજ્ઞાન દૂર કરી નાખે છે. ગુરુની કૃપાદષ્ટિના અધિકારી થયા પછી શાસ્ત્રજ્ઞાનની જરૂર રહેતી નથી.

(વિભાગ - ૨ : પ્રાગજી ભક્ત, ચૌદમી આવૃત્તિ - માર્ચ, ૨૦૧૯)

પ્ર.૭ નીચે આપેલાં અવતરણો કોણ, કોને અને ક્યારે કહે છે તે લખો. (કુલ ગુણ : ૮)

❧ નોંધ : - કોણ કહે છે ૧ ગુણ, કોને કહે છે ૧ ગુણ, ક્યારે કહે છે ૧ ગુણ.

૧. “જો મારી આજ્ઞા પ્રમાણે જમશો, તો આજે હું તમને વશ છું.” (૨૧/૪૦)

⇒ ભગતજી - સંતોને

⇒ એક દિવસ સંતો પાસે બાજરાના રોટલા, રીંગણાનું શાક, છાશ વગેરે કરાવ્યું પછી કહ્યું.

૨. હવે તો અક્ષરધામમાં મહારાજ સામે દૃષ્ટિ હોય અથવા જૂનાગઢના જોગી સામે દૃષ્ટિ હોય. (૨/૫)

⇒ ગોપાળાનંદ સ્વામી - વડોદરાના હરિભક્તોને

⇒ વડોદરાના હરિભક્તોએ સ્વામીને વડોદરા સામી દૃષ્ટિ રાખવાનું કહ્યું ત્યારે.

૩. “તું મને કોણ સમજાવનાર ?” (૧૩/૨૬)

⇒ પવિત્રાનંદ સ્વામી - પ્રાગજી ભક્તને

⇒ ભગતજીએ પવિત્રાનંદ સ્વામીને કહ્યું : ‘ગુણાતીતાનંદ સ્વામી અક્ષર છે તે સમજ્યા વગર છૂટકો નથી.’ ત્યારે

પ્ર.૮ નીચે આપેલા પ્રશ્નોના એક (સંપૂર્ણ) વાક્યમાં જવાબ લખો. (કુલ ગુણ : ૫)

❧ નોંધ :- અડધા સાચા જવાબનાં ગુણ આપવા નહીં.

૧. ગુણાતીતાનંદ સ્વામીમાં પ્રાગજી ભક્તને શાથી પ્રીતિ થઈ ? (૩/૬)

જ. અંતર ઠારી દે તેવી ગુણાતીતાનંદ સ્વામીની સાધુતા જોઈને પ્રાગજીભક્તને તેમનામાં તુરત પ્રીતિ થઈ.

૨. ભગતજી મહારાજે કોને ગુરુપદે સ્થાપ્યા ? (૨૮/૫૫)

જ. ભગતજી મહારાજે યજ્ઞપુરુષદાસજીને ગુરુપદે સ્થાપ્યા.

૩. હુતાશનીના સમૈયામાં સ્વામીએ પ્રાગજી ભક્તને શાની પ્રસાદી આપી ? (૮/૧૮)

જ. હુતાશનીના સમૈયામાં સ્વામીએ પ્રાગજી ભક્તને ગોંગડાની પ્રસાદી આપી.

૪. ગઢડામાં કોઠારીએ ભગતજીને શાની બંધી કરી હતી ? (૨૬/૪૮)

જ. ગઢડામાં કોઠારીએ ભગતજીને વાતો કરવાની બંધી કરી હતી.

૫. યજ્ઞપુરુષદાસજી રોજ સાંજે મહેમદાવાદ સ્ટેશને શા માટે જતાં ? (૨૪/૪૫)

જ. ભગતજીના દર્શન કરીને જે કોઈ પાછું ફર્યું હોય તેને ભગતજીના સમાચાર પૂછવા સ્ટેશને જતા.

પ્ર.૯ નીચે આપેલાં વાક્યોનાં કારણો જણાવો. (બે થી ત્રણ લીટીમાં જ) (કુલ ગુણ : ૬)

૧. પ્રાગજી ભક્તને સાક્ષાત્કાર થયો. (૧૦/૧૮)

જ. શરીર અને મનના ચૂરેચૂરા કરી, સાડા ત્રણ વર્ષ સુધી નિર્દોષભાવથી સેવા કરનાર પ્રાગજી ભક્ત ઉપર સ્વામીનો અપાર રાજીપો વરસ્યો હતો. સ્વામીએ તેમને નવ દિવસ ધ્યાનમાં બેસાડ્યા અને દસમા દિવસે તેમને શ્રીજીમહારાજના દર્શન થયા.

૨. ખાંભડામાં ગુણાતીતાનંદ સ્વામીએ મોડી રાત્રે રોટલો મંગાવ્યો. (૪/૬-૭)

જ. વરતાલના સમૈયામાં ન પહોંચી શકવાથી સ્વામીનાં દર્શન માટે પ્રાગજી ભક્ત ફરતાં ફરતાં સારંગપુર આવ્યા. સ્વામી ખાંભડે હતા માટે સારંગપુરથી મોડી રાત્રે ખાંભડા આવ્યા. સ્વામી તે વખતે પ્રાગજી ભક્તને જ સંભારતા હતા. સ્વામીએ સેવક પાસે રોટલો મંગાવ્યો. પોતે થોડું જમીને પ્રસાદી પ્રાગજી ભક્તને આપી, પ્રેમથી જમાડ્યા.

૩. આચાર્ય મહારાજ અને સંતોનો સ્વામીને ઠપકો દેવાનો ઠરાવ મનમાં રહી ગયો. (૧૪/૨૭)

જ. આચાર્ય ભગવતપ્રસાદજી મહારાજ અને કેટલાક સંતોએ સ્વામીને ઠપકો દેવાનો નિશ્ચય કર્યો હતો. આથી સ્વામીને ઊના તેડાવ્યા. તે સમયે ધોળેરામાં કૃષ્ણપ્રસાદજી મહારાજ ધામમાં ગયા. એટલે આચાર્ય મહારાજ અને સંતો વરતાલ પાછા ગયા. તેમનો ઠરાવ મનમાં જ રહી ગયો.

પ્ર.૧૦ આપેલા વિકલ્પોમાંથી ફક્ત સાચા વિકલ્પોની આગળ આપેલા ચોરસ ખાનામાં ખરાની (✓) નિશાની કરો. (કુલ ગુણ : ૬)

❏ નોંધ : એક કે એકથી વધારે વિકલ્પ સાચા હોઈ શકે. તમામ સાચા વિકલ્પ આગળ જ ખરાની નિશાની કરી હશે તો જ પૂર્ણ ગુણ મળશે, અન્યથા એક પણ ગુણ નહીં મળે.

(૧) ૨, ૪ (૨૩/૪૩)

(૨) ૩, ૪ (૫/૮)

(૩) ૧, ૩, ૪ (૨૦/૩૮)

પ્ર.૧૧ નીચે આપેલા પ્રસંગોમાંથી કોઈપણ એક પ્રસંગ ઉપર પંદર લીટીમાં ટૂંકનોંધ લખો. (વર્ણનાત્મક) (કુલ ગુણ : ૫)

❏ નોંધ : ટૂંકનોંધના મુખ્ય મુદ્દા હાઈલાઈટ કરેલા છે. એટલા મુદ્દાનો સમાવેશ થયેલો હોય તો પૂરા ગુણ આપવા.

૧. ભગતજીનું આકર્ષણ : ગણપતભાઈની રક્ષા (૨૫/૪૭-૪૮) ભગતજીનો મહિમા ગુજરાતમાં ઘણો વિસ્તરતો હતો. ભરૂચના ગર્ભ શ્રીમંત ગણપતભાઈને ભગતજી મહારાજનો મહિમા સમજાયો. તેઓ પીજના જેઠાભાઈ સાથે વલસાડથી વહાણમાં બેસીને મહુવા જવા નીકળ્યા. દરિયામાં તોફાનને લીધે તેઓ ઘણા ભયમાં મુકાયા. પણ ભગતજીએ સૌની રક્ષા કરી. સહીસલામત સૌ મહુવા પહોંચ્યાં. અહીં ભગતજીનાં દર્શન, સમાગમ થી ગણપતભાઈને બહુ ભાવ થયો. ‘સત્પુરુષ મોક્ષનું દ્વાર છે’ એવો મહિમા સમજાયો. અને ભગતજીએ પણ એમને ‘વચનામૃત’નાં રહસ્યો સમજાવ્યાં. વળી, અંતરની ઘણી વાતો કહી, તેથી એમને વિશેષ પ્રતીતિ થઈ. એમને શુદ્ધ મુમુક્ષુ જાણી, ભગતજીએ ખૂબ આશીર્વાદ આપ્યા અને સત્સંગનો યોગ કાયમ રાખવાની આજ્ઞા કરી. પાછા ફરતાં એમની રેલવેમાં જવાની ઈચ્છા હતી પણ ભગતજીની આજ્ઞાથી વહાણમાં જ નીકળ્યા. કોઈ તકલીફ પડી નહીં ને એક દિવસમાં જ ઘેર પહોંચી ગયા.

૨. ‘મને સ્વામિનારાયણ વળગ્યા છે’ (૧૮/૩૫-૩૭) ભગતજીનો વધતો જતો પ્રતાપ જોઈને ઘણા સાધુઓ એમનો વિરોધ કરતા અને ભગતજી સત્સંગમાં ક્યાંય ન ફરે તેવો પ્રતિબંધ મૂકવા ઈચ્છતા. ભગતજી પણ ઘણી વાર કેફમાં આવીને બોલતા, ‘મને તો સ્વામિનારાયણ વળગ્યા છે.’ ત્યારે એક સાધુએ પૂછ્યું ભગવાન શું ભૂત જેવા છે તે વળગે? ‘ભૂતને વળગવાની સત્તા છે અને ભગવાનને નથી ?’ ભગતજીએ આગળ સમજાવ્યું કે ભગવાન જેને તેને વળગતા નથી. એ તો જે ભક્તને ભગવાનમાં અતિશય સ્નેહ અને આસક્તિ હોય તેને જ પ્રભુ વળગે છે. પછી ગોપીઓની પ્રેમલક્ષણા ભક્તિની ઘણી વાતો કરી અને કહ્યું, ‘સ્વામીની કૃપાથી શ્રીજીમહારાજની મૂર્તિનું અખંડ સુખ હું લઉં છું અને મારો જે સંગ કરે છે તેને એ અવિનાશી સુખ હું આપું છું.’ એક વખત પેટલાદમાં રાવસાહેબને ત્યાં ભગતજી બિરાજતા હતા. સાહેબના જમાદાર મુમુક્ષુ હતા. તે ભગતજીનાં દર્શને આવ્યા. ભગતજીએ તેના મનનો સંકલ્પ જાણીને કુરાનમાં વર્ણવેલા ચાર પ્રકારના સત્પુરુષનાં લક્ષણોની વાત કરી. જમાદારને બહુ શાંતિ થઈ ગઈ. વિજ્ઞાનદાસજી તથા અન્ય સંતો સામું જોઈને ભગતજીએ જમાદારને કહ્યું : ‘આ સાધુઓ મારો કેડો મૂકતા નથી. માટે એને ઠપકો ધો. એટલે જમાદારે સંતોને કહ્યું : ‘તમો તો ખુદાના ફકીર છો ને આ તો સાક્ષાત્ ખુદા છે. માટે તમોને લાકડિયો મારે, જુતિયાં મારે તો પણ તમારે એની કેડે ફરવું.’

પ્ર.૧૨ નીચેના મથાળાના સંદર્ભમા દર્શાવેલ વાક્યમાંથી ખોટા શબ્દોને સુધારીને સાચુ વાક્ય લખો. (કુલ ગુણ : ૬)

નોંધ :- સંપૂર્ણ સાચું વાક્ય લખ્યું હશે તો જ ગુણ પ્રાપ્ત થશે. અન્યથા એક પણ ગુણ નહીં મળે.

૧. શાસ્ત્રી યજ્ઞપુરુષદાસ ગુરુપદે : આણંદમાં એક વખત યજ્ઞપુરુષદાસજી મંદિરે પધારતા હતા. સાથે એક પટેલ ભક્ત હતા. શેરી સાંકડી હતી. સામેથી એક બ્રાહ્મણ બાઈ આવતી હતી. (૧૮/૩૫)
- જ. શાસ્ત્રી યજ્ઞપુરુષદાસ ગુરુપદે : નડિયાદમાં એક વખત ભગતજી મંદિરે પધારતા હતા. સાથે એક બારોટ ભક્ત હતા. શેરી સાંકડી હતી. સામેથી એક હરિજન બાઈ આવતી હતી. (૧૮/૩૫)
૨. જૂનાગઢમાં અપૂર્વ સન્માન : ‘જાગા ભગતને તો તમે ઓળખતા નથી. ગોપાળાનંદ સ્વામીને તો તેમણે એવા રાજી કર્યા છે કે ચાંદીના સિંહાસનમાં એમને બેસારી, ચાંદીની આરતી ઉતારીએ તો પણ ઓછું છે.’ (૨૭/૫૧)
- જ. જૂનાગઢમાં અપૂર્વ સન્માન : ‘પ્રાગજી ભગતને તો તમે ઓળખતા નથી. ગુણાતીતાનંદ સ્વામીને તો એમણે એવા રાજી કર્યા છે કે સોનાના સિંહાસનમાં એમને બેસારી, સોનાની આરતી ઉતારીએ તો પણ ઓછું છે.’ (૨૭/૫૧)
૩. અક્ષરજ્ઞાનનો ઉદ્ઘોષ : એક વખત પૂનાના કલા ભગતને જાગા સ્વામીએ મહારાજના મહિમાની વાત કરી. તે ભગતે ઉશ્કેરાઈને જાગા સ્વામીને ધોલ મારી. (૧૨/૨૫)
- જ. અક્ષરજ્ઞાનનો ઉદ્ઘોષ : એક વખત ઊનાના કમા શેઠને પ્રાગજી ભક્તે સ્વામીનો મહિમા કહ્યો. તે શેઠે ઉશ્કેરાઈને પ્રાગજી ભક્તને ધોલ મારી. (૧૨/૨૫)
૪. પ્રાગજી ભક્ત દ્વારા પ્રગટપણું : જૂનાગઢથી નીકળી લોજ, માંગરોળ, જેતપુર ફરીને ભાવનગરના રાજાના આગ્રહથી સ્વામી ભાવનગર પધાર્યા. રાજદરબારમાં પધરામણી કરી. (૧૬/૩૧)
- જ. પ્રાગજી ભક્ત દ્વારા પ્રગટપણું : જૂનાગઢથી નીકળી વંથળી, ઉપલેટા, પંચાળા ફરીને ગોંડલના રાજાના આગ્રહથી સ્વામી ગોંડલ પધાર્યા. રાજદરબારમાં પધરામણી કરી. (૧૬/૩૧)
૫. ઐશ્વર્ય દર્શન : એમ કોઈનું ધાર્યું કરો તો વિજય ન થાય. સ્વામીની આજ્ઞાથી હવે ફરી જાવ ને શ્રીકૃષ્ણના પ્રસાદીના હનુમાન છે તેને સિંદૂર ચઢાવો. ભગતજીએ હસીને કહ્યું. (૨૮/૫૮)
- જ. ઐશ્વર્ય દર્શન : એમ મનધાર્યું કરો તો કામ ન થાય. અમારી આજ્ઞાથી હવે ફરી જાવ ને શ્રીજીમહારાજના પ્રસાદીના હનુમાન છે તેને તેલ ચઢાવો. ભગતજીએ હસીને કહ્યું. (૨૮/૫૮)
૬. ગુરુવચને ચૂરેચૂરા : ગઢડા મંદિરમાં એક કેશવ નામનો વાળંદ બધા હરિભક્તોનું વતું (હજામત) કરતો હતો. તેણે માથા દીઠ બે પૈસાનો ભાવ વધાર્યો. એટલે કોઠારીએ તેને ના પાડી. (૬/૧૨)
- જ. ગુરુવચને ચૂરેચૂરા : જૂનાગઢ મંદિરમાં એક કરસન નામનો વાળંદ બધા સંતોનું વતું (હજામત) કરતો હતો. તેણે માથા દીઠ એક પૈસાનો ભાવ વધાર્યો. એટલે સ્વામીએ તેને ના પાડી. (૬/૧૨)

સમાપ્ત